

ETIKK

Kurt Lyngved om tjenesteutvikling

Kurt Lyngved, Medlem av Rådet for sykepleieetik

Redd for endringer

Når behandlingstilbudene endres, gjør det brukerne utrygge.

Endringer kan være dramatisk for oss alle, men spesielt tror jeg endringer er krevende når mennesker står i vanskelige livssituasjoner som utfordrer vår psykiske helse. Trygghet er og blir en essensiell faktor i våre liv. I denne situasjonen ser jeg at endringsprosesser kan påføre menneskene ytterligere store plager som må håndteres i en ellers utfordrende livssituasjon. En fra før utrygg verden blir enda mer utrygg når behandlingstilbud og menneskene relatert til dem forsvinner.

En endringsprosess

Jeg har fulgt en slik prosess det siste halve året og sett hvordan dette har engasjert brukergruppene. Hvordan de har søkt å påvirke beslutningstakerne gjennom massivt mediaarbeid og direkte påvirkning. Det som slår meg i alle leserbrev og andre innlegg i denne sammenheng, er hvordan redselen for å miste det man opplever som trygt og meningsfylt, blir en stor belastning for helsesituasjonen til mennesket når det trues. Mellom linjene ser man frykten for å miste noe man kjenner.

Frykten for det som skal bygges opp som nye tjenestetilbud, men som ikke er klart på en annen måte enn som noe diffust. Miljøer brukerne kjenner, oppløses og nye skal oppstå. Relasjoner mellom brukerne og dem som jobber i systemene brytes og nye skal bygges. Dette gjør at de utfordringer en står i oppleves som enda en kompleksitet å forholde seg til i eget liv.

Føler seg overkjørt

I denne situasjonen ser jeg at etikken utfordres, og når jeg går til våre yrkesfaglige retningslinjer får jeg dette bekreftet. Det står blant annet at «vi som sykepleiere skal ivareta den enkelte pasients verdighet og integritet, retten til å være medbestemmende og retten til ikke å bli krenket.» Men når jeg leser alle leserinnlegg og andre henvendelser vedrørende denne saken, er det vel nettopp dette det rokkes ved? Brukerne av tjenestene opplever seg krenket og ikke ivare tatt i de prosessene som går forut for endringen, men også relatert til selve endringen. Derfor føler mennesket seg overkjørt og ikke som en aktiv dialogpartner

når organisatoriske endringer skal skje. Mennesket kan oppleve at det er et offer for et system det ikke rår over.

Et godt verktøy

Jeg mener at vi som sykepleiere har et særskilt ansvar for å være aktive i denne type prosesser for å ivareta brukerne i disse situasjonene. Vårt etiske fundament og vårt faglige ståsted fordrer dette av oss. Omsorg bærer trygghetsskapende

«Vi må aldri være redde for å snakke brukernes sak.»

forhold i seg og er en sentral faktor i utøvelse av sykepleie. Vi kan bidra på flere måter for å skape verdige situasjoner for enkeltmenneskene som står i disse utfordrende situasjonene. Vi må aldri være redde for å snakke brukernes sak, sammen med dem, men også for dem når de ikke er der. Vi må sammen med dem bidra til å skape stadig

bedre tilbud innenfor det psykiske helsevesenet.

Endringen må alltid ha kvalitet og forbedring av eksisterende tilbud som sitt hovedanliggende. Det ligger i sakens natur at når brukerne i så stor grad opplever en endring som en trussel i disse situasjonene, må det jobbes svært seriøst med dette. Ytre forhold kan bidra til å bli helseskadelige faktorer i en situasjon hvor mennesker har behov for det motsatte. De etiske utfordringene i dette ansvarliggjør oss i alle ledd av prosessene, og som sykepleiere er vi en stor gruppe innenfor det psykiske helsefeltet.

De yrkesetiske retningslinjene er gode læresetninger med tanke på å ivareta den enkelte og grupper av mennesker som vi står i en relasjon til. Sykepleie, som et omsorgsfag, bærer i seg sentrale grunnelementer som trygghet som en nødvendig faktor i alt godt helsearbeid. Når mennesket opplever at systemene i seg selv bidrar til å skape det motsatte, har vi noen utfordringer. Disse utfordringene må vi sammen med brukerne gå inn i. Ved disse prosessene er våre yrkesetiske retningslinjer et godt verktøy. ■■■